

مندایان له سږد می کړر نادا ... رزا شوان

کارسات و رووداو ناخش و خټناکټکان، له رووی جټټی و دټروونیو، زیاتر کار له مندایان دټکن، چونک مندایان خاوی دټکی پاک و سټز و هټټکی ناسکن.

له ئمټدا، فایرټسی (گټید - نټد) که به (کټرنا) ناسراو، به ټټ سټرسټرین دوژمنی نادیاړی مرټف و هټموو جیهانی سټرقا کردوو. ټا ئټسټاش فاگسینټکی کاریگر به له ناوبردنی نټدټراوتو. کټرنا رټر له دواړو زیاتر ټټشنټ دټکات و ژمارټی مردوان و تووټووان له جیهاندا هټټکشاندای. ټا بووری و کار و کاسبی و بهرهټمهټنان و بازرگانی ئیفلیج کردوو. دټوټټانی تووټی خټپرستی و چاوچنټکی کردوو. هټټستی مرټفایټی لاواز کردوو. بهټټام مرټفچټکی به کټرنا دانټداو و به هیوا نټبوو، گټبینټ که هټوټی بهټوچان و ټاټیکردنټوټکانی زانایان و پزیشکان و دټرمانسازان دټگټن به ئټنجام و بهټسټر کټرنا زانټدن و ئټم دټخ ټټدټپټټنین.

ټوټی ئټم لهټم نووسینټدا مټبهټتمانټ چټنیټی رټفتار و رټنمایی دروست و گونجاوی دایکان و باوکان، لهټم سټرټم هټټستیاردا (سټردټمی کټرنا) لهټگټ منداټټکانیاندا.

له هټرټ زټری وټټانی جیهاندا، له شار و شارټچکټکاندا، وټکو هټیټکی خټپارستن و ټټشنټنټکردنی کټرنا، هاټټچټو قټدټغټ کراو. ټا باخچټی منداټان و قوتاټخانټکان و زانکټکانیش داخراون، زیاتر له (هټشت سټد و پټنجا) ملیټن قوتاټبیان و خوټندکارانی زانکټکان له جیهاندا له خوټندن دابټاون. به ټوټی رټگری لهټم پټټایټ بکټن و له ناو منداټان و لاواندا بهټاونټبهټټو و له یټکټرییټو نټیگرن و ټټشنټنټ ټټکات.

پټویستټ دایکان و باوکان، به شټوازټکی دروست و ئاسانی گونجاو، بهټپټ قټناغټکانی ټټمټنی منداټی و کټسټی، به زمانټکی سادټ و سووک، نزیک له زمان و ټټگټیشټنی منداټان، به زیادټټټیش، به کورتی باسی فایرټسی کټرنا و چټنیټی خټپارستن لهټی به جگټرگټشټکانیان بکټن. وټټامی گونجا و دروستی هټر هټموو پرسیارټکانیشیان بدټنټو. دټکرټت له میاټنی پرسیارټکانیانټو، ټټبگټن که منداټټکانیان له چی دټترسن. ټا بتوانن به شټوازټکی سټرکټوتوانن، ترس و دټټاوکی له دټروونی منداټټکانیان بهټوټنټو. ئټم ترسټش

لـ مندا کک و بـ مندا کی تر، بـ پی ناستی ر شنبیری و هـ شیری
خـ زانـ کانیا و کـ سـتی مندا ان جیاوازی هـ یـ.
پـ ویستـ دایکان و باوکان کار سـتی کـ رـ نا و کو هـ لـ ک بقـ زنـ و،
فـری مندا کانیا بکـن کـ متمناـ یان بـ خـ یان بـ. بـ ورـ یـ کی
بـ رزـ و، بتوانن لـ کاتی کار سـتـ کان و تـ نگانـ دا، بـ دروستی
هـ سوکـ وت بکـن و رووبـ وویان بـ و و سـ ربکـ ون.

داوا لـ مندا کانـتـ بکـن، کـ بـ تـ وـ تی رـ نمـ ایـ
تـ دروستیـ کانی خـ پاراستن لـ تووشبوون بـ پـ تای کـ رـ نا، پـ یـ وی
و جـ بـ جـ یان بکـن.. ئـ و شـ راستـ و خـ یا نا استـ و خـ چاودـ ریان
بکـن.. خـ شان پـ ویستـ لـ م رووـ و نموونـ بن، بـ دـ تـ نگی و
خـ مناکی و بـ زاریـ و لـ بـ ردـ م مندا کانـتـ دـ رمـ کـ ون، چونکـ
خـ م و دـ تـ نگی هیچ لـ کار سـتـ ناگـ، بـ روویـ کی خـ ش و لـ و
بـ خـ ندـ و و دـ م بـ پـ کـ نین دـ رکـ ون. تا مندا کانـتـ چاوتان
لـ بکـن.. چونکـ مندا ان هـ ستیارن و لـ زـ ر شت تـ دـ گـن و تا
رادـ یـ ک، لـ زمانی جـ سـتـ ش تـ دـ گـن و دـ موچاوی دایکان و
باوکانیا دـ خوـ ننـ و.

گـ ورـ کان دـ توانن لـ ماـ و بـ مـ ننـ و و تا رادـ یـ ک ئاسایی بـ ت بـ
لایانـ و.. بـ مـ راهـ نان و راهـ تی مندا ان لـ سـ ر کـ رـ نتینـ ی
ماـ و زـ ر ئاسان نیـ.. چونکـ مندا ان لـ جوـ و و یاری
بـ ردـ وامدان و وزـ یـ کی پـ نگخواردووی زـ ریان هـ یـ و دـ یانـ و ت
بـ کاری بهـ نن.. یاری و و رزش بـ شـ کـ لـ ژیانیا، هـ روـ کو هـ وای
پاک و خواردن و خواردنـ و و نوستن، یاریش پـ و سـ تیـ کی رـ ژانـ ی
پـ ویسـ بـ یان.

بـ یـ پـ ویستـ دایکان و باوکان، بـ وریای و هـ شیریـ و لـ م
بارودـ خـ نـ خوازاوـ دا، بـ دروستی مامـ و هـ سوکـ وت لـ گـ
جگـ رگـ شـ کانیا ندا بکـن.

گـ رچی مندا ان و مـ ردمندا ان، بـ هـ ی پاکـ سنگیان و بـ هـ ی
سستـ می بـ رگریان، کـ مترین ئـ گـ ری تووشبوونیا بـ پـ تای کـ رـ نا
هـ یـ.. چونکـ ئامادـ یـ کی زیاتریان هـ یـ لـ رووبـ و و بـ و و ی
کـ نادا.. تا ئـ سـتا رـ ژـ ی تووشبوونی مندا ان بـ کـ رـ نا لـ
جیهاندا لـ (سـ دا یـ ک) کـ متر.. بـ پی زانیاریـ کان بیشیگرن بـ
سووکی دـ یگرن.

زانای دـ رووناسی مندا ان (مولی گارنـ ر) لـ (نـ خـ شـ خانـ ی ناشیـ نا
وایـ د بـ مندا ان) لـ (ئـ هایـ) لـ راپـ رتـ کیدا کـ لـ ماـ پـ ی
(گـ قاری تایم) ی ئـ مریکیدا بـ اویکردـ تـ و، جـ خـ تی لـ سـ ر شـ وازی
رافـ کردن و روونکردنـ و ی ئاسان کردو لـ باسکردنی کـ رـ نا بـ

مندایان، ددوت پوښتې باسکردنې کړې نا گونجاو بڼې لگې تېمې و کسایې تی مندا اندا " کواتې نابېت بې دوورودرېژی باسی پېتای کړې نا بې مندا کانتان بکېن.

دایکان و باوکانی خښوېست: ئو لې ئم دا سړرې ای دایکایې تی و باوکایې تی، رې ددې کان و مام ستاکانیش لې ما کانتان دې بین. ژورې مندا کانتان بکېن بې پل و ما کانتان بې باخچې رازاو و بې قوتا بخانې کی قنچ. بې ددې دلې فان و بې م ستای د سړی مندا کانتان. لېان توو مې بن و توندو تېزمې بن و گرژمې بن و هیچ بې زاریدې کی خېتان د رملې بن. بې پېچې وانې و، بې سېز و خښوېستېدې کی زیاتر و لې باو شیان بکېن، بې زمانې کی شیرین و بې شېوازې کی گنجا، هې سوکوت لگې اندا بکېن. پوښتېش پلان و بې رناملې کی رېژانې پې لې خېش و شادی و فېرکړدن و هاندان بې ئم د خې مندا کانتان دابې ژن. تا بې د خې کی ئاسایې ژیانېان بزانون، ئم شېوازېش دې بېتې، هې رېواندنې وې ترس و ددې اوکې و دېتې نگی و بې زاری لې هېست و د رونی مندا کانتان لې ما وې.

جېختیش لې سړ جېبې کړدنې رېنمایې تېندروستېدې کانی خې پاراستنېان بکېن، وېکو: د ست شوشتن لې پېش و لې دواي ناخوارد و دواي تېوالېت و دواي یاریکړدنېان. بې بې کاره نانی سابوون و ئاوی شلې تېن. بې کاره نانی شلې پاکژکړدنې و. گېر پېوېستی کړد بچنې د رې و، د ستکېش لې د ست بکېن و بې د مامکیش دېم و لووتیان بېشېن. د ستیان لې دیوار و شت نېدن و تېوق لگې کسدا نېکېن و لې شوېنې قېبې غیش دوور بکې ونې و، زوریش لې هیچ کسک نژیک نې بنې و. کې هاتنې و بې ما وېش، د ستکېش کانیان بخنې سې بېتې خېلو خاشکې و، پې او کانیان لې د رې و دابنې. د ست کانیان و دې موچاویان پاک بې ئا و سابوون پاک بشرن. پاکې خېان رابگرن.

دایکان و باوکان: با مندا کانتان وېنې بکېشېن، بژاردې تابلې کانیان لې ما کانتاندا هې بواسن، با یاری بکېن، گېرانی بېن، پې بکېن، سېری فلمی کارتن و فلمی سینې مایې تایبېت بې مندا بکېن. با توانا و بې هر کانیان بې کاربېهنن و بیر لې داهېنان بکېن و. باب تېکانې یاری کړدنې کانیان بخن بېردېست. بې پې تېمېن و توانایان، ئیشوکاری ئاسانی ناوما دابېش بکېن بې سېرېاندا. دوايش ئافېرین و د ستخېشی و سوپاسیان بکېن. شېوانیش بېر لې نووستنېان، چیرې کی خېش و هې نراوې ناسک و شیرینې مندا بانیان بې بخوېندنې و. پېکې و سړود بچېن. نوکتې و قسې خېشيان بې بگېرنې و. بېم شېواز و رېگایانې و دېنایې و متمانې بې مندا کانتان دې بېخېش. چونکې مندا بانیان پېوېستېدې کی زېریان بې

ئارامى و بى ئاسوودى جىستىي و دىروونى ھەيى. . . لىسار ئارامى و خىئاگتن و دىنيا بوون رايان بھەنن. . . بىمەش ئوۋ لى ھەمان كاتدا، دوو ئامانچ پەكەۋ دىپەكن و دىھەننىدى، كە فەركردن و خەشى بىخىنى بى مەنەكانتەن.

بى داخەۋ، كە بىشەك لى دايكان و باوكان، ھەست بى ھەستىارى ئەم دىخە ناكەن و بى ھەندى و رىناگرن. . . وەكو پەۋىست ئاۋ لى مەندەكانيان نادەنەۋ. . . بىيە مەندەكانيان لى مەنەۋەدا، ھەست بى ترس و دىتەنگى و بىزارىيەكى زەر دىكەن، خاۋزىيان بى زووترىن كات بچەنەۋ بى باخچە و بى قوتابخانەكانيان. . . ئەۋ دايكان و باوكانە، ھەندەي سەرقاۋى تەماشاكردى مەبايلەكانيان، ھەندەي بى ديار تەلەفزىيەنەكان و سەركردنى درامە توركىيە بى مانا و ئەرەۋايەكان كات بىسەر دىبەن - دىبۋايە بايەكانيان بىكرەنايە. ھەندە ئاۋ لى مەندەكانيان نادەنەۋ و بى لاياندا ناچن. . . گەيشتە ئەۋ رادەيە كە مەندەكان نارەزايى خەيان دىرەبەن و رەخەن لى دايكە و باوكان بگرن و پەيامەكان ئاراستەيان بىكەن.

زىاتەر لى (۱۵۰) مەندەي ئەمانى لى شارى (ھامبەرگ) لى ئەمانىا، لى شەقامەكانى ئەم شارەدا رەپەۋانەكى نارەزايان سازكرد و پەيامەكى رەخەنەئامەزى سەرنجەكەشىيان بى دايكان و باوكانيان نارد، پەيامەك بى ھەموۋ ئەۋ دايكە و باوكانەي، كە مەندەكانيان پەشتەگۈۋ خەتوون و ۋەكو پەۋىست ئاۋەيان لەندەۋەنەتەۋ. . . يارى لىگەنەياندا ناكەن. پەيامەكەش لىزەر ناۋەنيشەنى (لىگەنەن مەن يارى بىكە، نەكە لىگەنەن مەبايلەكەتەدا)

ئەم ھەمەتە ناۋەزايەش لى لايەن كچەنەي بلىمەت و ھەشيار (ئەمەل رەسگىك) ي تەمەن حەۋت سەنەۋە دىستى پەكرد. . . ئەمەل رەخەنەي لى دايكە و لى باۋكى گرت، ھەندەي كە بى مەبايلەكانيانەۋ سەرقاۋەن و كاتيان بىسەردەبەن. . . ھەندە ئاۋەيان لىم نەۋەنەتەۋ. . . شەيەنى باسەشە كەمەنەكى زەرى خەشەپشتىۋەنيان لىۋ مەندەكانەن كەرن و بىشەاريان لى پەۋەنەكەياندا كەرد.

بىجەگە لىۋ ناۋەنيشەنە، مەندەكان وەندەي مەبايلەيان بىزەكردەۋەۋ و ھەي سۈۋرى راست و چەپيان بىسەر مەبايلەكاندا ھەنەۋ. . . گەلە درۈشمى رەخەنە ئامەزىيان بىزەكردەۋەۋ:

“مەبايلەكەت داخە. . . نەرەي مەنە”

“ئەمە دىنگەمان زەرە و قەسەمان ھەيى. . . بىسەم ئەۋە تەماشەي مەبايلەكانتەن دىكەنەن”

“كات بى مەندەكەتەرخان بىكەنەن”

“گۈۋ لى ئەمە بگرن. . . نەكە لى مەبايلەكانتەنەن”

دايكانە و باۋكانە خەشەۋىست: بى ئەۋەي مەندەكانتەنەن گەلەيىتەن

[illegible]

رضا شوان

نہرو یج: ۱۲ / ئیریل / ۲۰۲۰